

לרפואת רחמים בן אסתר, לרפואת רחל ציון בת אודיה, לעילוי נשמת לאה מרים בת נחמיה ע"ה

פרשת וזאת הברכה - שמחת תורה

לארץ אדום, שבפינה הדרומית מזרחית של ארץ ישראל, הגבול מהדרום ועד הנָהָר הגָדוֹל נְהַר פָּרָת הנמצא בצפון, כל אֶרֶץ הַחֲתִים, ועד הַיָּם הגָדוֹל מְבֹא הַשָּׁמֶשׁ, ממזרח למערב, יְהִיָּה גְבוּלְכֶם. (ה) לא יתִיצַב אִישׁ לִפְנֵיךָ, לתפוס שררה או לדבר דבר נגדך כל יָמֵי חַיֶּיךָ, וּפְאֶשֶׁר הָיִיתִי עִם מֹשֶׁה, להשרות שכינתי עליו ולעשות לו ניסים ונפלאות, כן אֶהְיֶה עִמָּךְ, לא אֶרְפָּךְ וְלֹא אֶעֱזָבְךָ. (ו) כיון שאמר לו ה' שלא יתייצב איש בפניו, אמר לו עתה ה', גם אתה חֲזַק וְאַמֶּץ - תתחזק ותתאמץ בענין נחלת הארץ, כי השפע האנושי יחול לפי הכנת האדם, וכיון שמטבע הדברים מתהווים קטטות ודינים בענין נחלת הארץ, צריך אתה להתחזק ולא לירא משום אדם מצד שלשה דברים, א. כִּי אֶתָּה תִּנְחִיל, ולא שום אדם זולתך, ב. ההנחלה היא אֶת הָעָם הַזֶּה, שהוא העם הנבחר, ג. אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁפַּעְתִּי לְאַבוֹתֶם לִיתֵת לָהֶם, שהיא הארץ הנבחרת. (ז) כיון שאמר לו ה' שתהיה עמו ההשגחה האלוקית כפי שהיתה עם משה, לכן הזהירו גם בענין זה, רַק חֲזַק וְאַמֶּץ מְאֹד, לְשֹׁמֵר שֶׁלֹּא לַעֲבוֹר עַל מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, וּלְעֲשׂוֹת אֵת

(א) וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת מֹשֶׁה עֶבֶד ה', וַיֹּאמֶר ה' אֶל יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן, שזכה לנבואה ולגדולה מחמת שהיה מְשַׁרְת מֹשֶׁה, לֵאמֹר. (ב) כל זמן שמשה רבינו היה חי לא היה שייך שיהושע יעבור את הירדן עם ישראל משתי סיבות, א. כיון שלא יתכן שיהושע בן נון יהיה המצביא בחיי משה. ב. כיון שנשבע הקדוש ברוך הוא שמשה רבינו לא יעבור את הירדן, וכעת הסתלקו שתי המניעות הללו, מאחר ומֹשֶׁה עֶבְדִּי יָמָת, וְעַתָּה, קוּם עֲבֹר אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה, אֶתָּה בְּרֵאשׁ וְכָל הָעָם הַזֶּה אַחֲרֶיךָ, ואמנם, אף על פי שאתה המנהיג והמצביא, לא ייקרא הכיבוש על שמך, ולא תהיה הארץ שלך, כיון שאתם עוברים אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנֹכִי נֹתֵן לָהֶם, לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל, ותהיה הארץ שייכת לכלל ישראל. (ג) כָּל מְקוֹם אֲשֶׁר תִּדְרֹךְ כָּף רַגְלְכֶם בּוֹ, ואפילו מחוץ לגבולות הארץ, לָכֶם נִתְּתִינוּ, כְּאֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֶל מֹשֶׁה. אמנם כבישת חוץ לארץ אינה חובה, אלא רשות, וגם אינה יכולה להיעשות אלא לאחר שכבשו ישראל את כל גבולות הארץ עצמה. (ד) וגבולות הארץ שאתם מצווים לכבוש, הם מִהַמִּדְבָּר וְהַלְּבָנוֹן הַזֶּה, והוא מדבר צין הסמוך

מצוות העשה, וקיום המצוות לא יהיה מצד הכרעת השכל, אלא ככל התורה אשר צוה משה עבדי, אל תסור ממנו ימין [-להוסיף על המצוות] ושמאלו [- לגרוע מהמצוות], למען תשפיל בכל אשר תלך. (ח) ומלבד קיום המצוות, יש תנאי נוסף, והוא העיון והעסק בתורה, ולכן לא ימוש ספר התורה הזה מפיד, ללמוד ולשנן את מצוות התורה, והגית בו יומם ולילה, בחלק העיוני שבתורה, וגם תכלית העיון תהיה למען תשמור [להמנע מלעבור עבירות] לעשות [מצוות עשה] ככל הפתוב בו, כי גם התורה שבעל פה רמוזה בתורה שבכתב, פי אז תצליח את דרךך, כי על ידי הנהגות אלו יהפוך ה' את מזלו לטובה שיצליח בכל מה שיעשה, ואז תשפיל - תנהג על ידי השכל לבחור בהנהגות הטובות והראויות. (ט) והוסיף ה' לחזקו בענין המלחמות, ואמר לו, הלוא בענין המלחמות כבר צויתך חזק ואמץ, כמו שנאמר (דברים לא כג) ויצו את יהושע בן נון ויאמר חזק ואמץ, אל תערץ - אל תפחד, אלא תתחזק, ואל תחת - אל תפול ממדרגתך לעולם, פי עמד ה' אליהיך בכל אשר תלך, וגם בלכתך למלחמה עם האויבים. (י) קודם שבאה הנבואה ליהושע לחזקו ולאמצו, פחד מהמלחמה, ושלח מרגלים ליריחו, וכן צוה את הראובני והגדי שילכו חלוצים למלחמה, אך עתה, לאחר שאמר לו ה' שיתחזק ולא יפחד, נמנע מלהשתמש באותם תחבולות טבעיות, ולא המתין לשוב המרגלים, אלא מיד, ויצו יהושע את שטרי העם לאמר. (יא) עברו בקרב המחנה, וצוו את העם

לאמר, הכינו לכם צידה [ואף שבאותו זמן עדיין אכלו את המן, הכינו להם מאכלים נוספים, וכן תיקנו את כלי מלחמתם, וכל הנצרך להם לדרך], פי בעוד שלשת ימים אתם עברים את הירדן הזה, לבוא לרשת את הארץ אשר ה' אלהיכם נתן לכם לרשתה. (יב) אמנם קודם לנבואה זו [שאחריה זירז יהושע את העם להתכונן לדרך] חשש יהושע מהמלחמה, ולכן, ולראובני ולגדי, ולחצי שבט המנשה, אמר יהושע בתחילה, לאמר. (יג) זכור את הדבר אשר צוה אתכם משה עבד ה' לאמר, ה' אלהיכם מניח לכם, ונתן לכם את הארץ הזאת שבעבר הירדן. (יד) נשיכם, טפכם, ומקניכם, ישבו בארץ אשר נתן לכם משה בעבר הירדן, ואתם תעברו חמשים לפני אחיכם, כל גבורי החיל, ועזרתם אותם. (טו) ותישאר בארץ ישראל עד אשר יניח ה' לאחיכם ככם, וירשו גם המה את הארץ אשר ה' אלהיכם נתן להם, ושבתם לארץ ירשתכם וירשתם אותה, אשר נתן לכם משה עבד ה' בעבר הירדן מזרח השמש. (טז) ויענו הראובני והגדי וחצי שבט המנשי את יהושע לאמר, אינך צריך לומר לנו את הדברים מכח משה רבינו, אלא כל אשר צויתנו נעשה, ואל כל אשר תשלחנו נלך, גם אם יהיו אלו ציוויים ושליחות מדעתך. (יז) כיון שפכל אשר שמענו אל משה, פן נשמע אליך, רק יהיה ה' אליהיך עמד כאשר היה עם משה. (יח) כל איש אשר ימרה את פיד, ולא ישמע את דבריך לכל אשר תצוונו, יומת, כדן מורד במלכות, רק חזק ואמץ.

